

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1. ศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู 2. เพื่อพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู 3. ศึกษาผลการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู และ 4. ศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครูไปขยายผลสู่สถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 5 คน นักศึกษา สกร.อำเภอสายบุรี จำนวน 30 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และผู้นำศาสนา จำนวน 2 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกเป็น 5 ตอน มีรายละเอียดนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)
2. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู
3. ผลการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู
4. ผลการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้
 - 1) ผลการประเมินแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู
 - 2) ผลการประเมินทักษะกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู
 - 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู
5. ผลการศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครูไปขยายผลสู่สถานศึกษา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) การวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสายบุรี ประเภทครูผู้สอน จำนวน 5 คน ดังตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประเภทครูผู้สอน (n=5)

คนที่	เพศ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์การทำงาน	ระดับการศึกษา
1	หญิง	ครู	10	ปริญญาตรี
2	ชาย	ครู	12	ปริญญาตรี
3	หญิง	ครู	14	ปริญญาตรี
4	หญิง	ครู	7	ปริญญาตรี
5	หญิง	ครู	9	ปริญญาตรี

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นเพศชาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เป็นเพศหญิงจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ประสบการณ์ทำงาน 11-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) การวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสายบุรีประเภทผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา (n=1)

คนที่	เพศ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์การทำงาน	ระดับการศึกษา
1	หญิง	ผู้อำนวยการ	12	ปริญญาโท

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นเพศหญิง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์ทำงาน 11-20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) การวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายจากชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอสายบุรี ประเภทผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ดังตาราง 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประเภทผู้นำชุมชน (n=3)

คนที่	เพศ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์การทำงาน	ระดับการศึกษา
1	ชาย	ผู้ใหญ่บ้าน	10	ปริญญาตรี
2	ชาย	ผู้ใหญ่บ้าน	11	ปริญญาตรี
3	ชาย	นายกอบต.	14	ปริญญาตรี

จากตาราง 4.3 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ประสบการณ์ทำงาน 11-20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67

4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) การวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายจากชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอสาบยุรี ประเภทผู้นำศาสนา จำนวน 2 คน ดังตาราง 4.4

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประเภทผู้นำทางศาสนา (n=2)

คนที่	เพศ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์การทำงาน	ระดับการศึกษา
1	ชาย	โต๊ะอิหม่าม	8	ปริญญาตรี
2	ชาย	โต๊ะอิหม่าม	5	ปริญญาตรี

จากตาราง 4.4 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นเพศชาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามแผนกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ให้กับกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอน Analyze เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครูโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม มีประเด็นศึกษา 4 ข้อ คือ 1.ด้านผู้เรียน 2. ด้านกระบวนการสอน 3. ด้านเนื้อหาการสอน และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมกับแหล่งเรียนรู้ มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 5 คน ได้ข้อสรุปปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1) **ปัญหาด้านผู้เรียน** ผู้เรียนขาดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ขาดทักษะกระบวนการ และประสบการณ์ในการวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของตน ขาดที่ปรึกษาที่จะช่วยคอยกระตุ้น ชี้แนะ และชี้แนะการเรียน โดยครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ปัญหาที่พบในขณะจัดการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนไม่ทราบว่าตนเองมีความสนใจหรือต้องการเรียนรู้เรื่องใดหรือเลือกไม่ได้ว่าตนเองสนใจ ไม่มีเป้าหมายในการเรียนรู้ รวมทั้งทางบ้านไม่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง” (ครูผู้สอนคนที่ 3) ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงใช้การเรียนรู้แบบเดิม ๆ ขาดการวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน ดังที่ครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีหลากหลายช่วงวัยในแต่ละ

ระดับการศึกษา ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองเท่าที่ควร” (ครูผู้สอนคนที่ 5)

2) ปัญหาด้านกระบวนการสอน ครูไม่ได้ฝึกนักเรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และขาดการใช้กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาประกอบการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังครูผู้สอนท่านหนึ่งได้สะท้อนว่า “ในการพบกลุ่มการเรียนการสอนของผู้เรียนแต่ละครั้ง เมื่อมีการซักถามเป้าหมายในชีวิตของผู้เรียน ส่วนใหญ่ตอบไม่ตรงประเด็น ขาดการคิดวิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้” (ครูผู้สอนคนที่ 2) เนื่องจากผู้เรียนเคยชินอยู่กับระบบเดิมครูผู้สอนและยังขาดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลายวิธี

3) ปัญหาด้านเนื้อหาการสอน การเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน และเนื้อหาการสอนยังเป็นรูปแบบเดิมจากหนังสือเรียน ทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้สาระวิชา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบกลุ่มของนักศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนที่มีงานทำประจำไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้พบกลุ่มตามที่วางแผนไว้ ทำให้เนื้อหาการสอนไม่ต่อเนื่อง ครูขาดการชี้แนะเรื่องการประเมินความสามารถของตนเอง ทำให้ปัญหาของผู้เรียนไม่สามารถจดบันทึกเรื่องที่เรียน ประโยชน์ทำให้ขาดข้อมูลสำคัญๆ ที่จะช่วยเป็นแนวทางสำหรับศึกษาในชั้นสูง ๆ ต่อไป ดังที่ครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ผู้เรียนไม่มีเวลาพบกลุ่มในการเรียนการสอนตามที่สถานศึกษากำหนดได้ เนื่องจากติดงานประจำ ลาหรือขาดงานไม่ได้ ขาดการวางแผนการเรียนรู้ระหว่างการเรียน กศน. กังงานประจำ” (ครูผู้สอนคนที่ 4)

4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมกับแหล่งเรียนรู้ ปัญหาเรื่องสถานศึกษาและชุมชน ยังขาดความร่วมมือในการจัดการแหล่งความรู้ ผู้เรียนขาดความรู้ วิธีการ และทักษะในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการกับสาระวิชาที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนขาดการใฝ่รู้ที่จะพัฒนาตนเอง ดังที่ครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า ดังที่ครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ปัญหาอย่างหนึ่งของนักเรียน กศน. คือ ขาดทักษะการเรียนรู้ด้านแหล่งเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี และการใฝ่รู้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม” (ครูผู้สอนคนที่ 1) รวมทั้งการจัดการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชนของภาคีเครือข่าย ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของภูมิปัญญาหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต

4.2.2 แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู

จากข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสรุปและนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีผลสรุปในภาพรวมของประเด็นศึกษา ได้ดังนี้

1) การสร้างแรงกระตุ้นและแรงเสริม

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDL) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง ซึ่งลักษณะที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ เป็นผู้ที่เปิดใจรับโอกาสที่จะเรียนรู้ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รักในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้ที่มีความสามารถขั้นพื้นฐานในการใช้ทักษะการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ครูผู้สอนต้องเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียน ในการหาวิธีที่จะเรียนของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำพาผู้เรียนไปสู่จุดที่ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนรู้ได้อย่างไร ปรับเปลี่ยนให้การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” (ครูผู้สอนคนที่ 2)

ดังนั้นครูผู้สอนจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์บริบทรอบด้านให้เป็นบรรยากาศแห่งการแสวงหาความรู้ร่วมกัน กระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ดังที่ครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เสริมแรง สนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDL) จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ประสบผลสำเร็จได้” (ครูผู้สอนคนที่ 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองอย่างตั้งใจ โดยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมาย วางแผนการเรียน เนื้อหาที่จะเรียน ระยะเวลาที่เรียน ออกแบบวิธีเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อ SDL สามารถสร้างและฝึกให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวได้ ดังนั้นหากผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง รู้จักตัดสินใจและมีความรับผิดชอบในตัวเอง มีความกระตือรือร้น และพยายามหาวิธีการใหม่ ๆ ในการหาคำตอบ การหาโอกาสในการพัฒนา และค้นหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาได้ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาที่จะทำให้เกิดลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีต่อ SDL

2) การจัดการเรียนรู้แบบขั้นตอน

การจัดระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนอกกระบบที่ส่วนใหญ่มีความรู้ ประสบการณ์จากการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต จึงเป็นการเสริมเติมเต็มเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขผู้สอนควรดำเนินการร่วมกับผู้เรียนที่จะช่วยการจัดการเรียนรู้ของคน

ทุกช่วงวัย โดยนำแนวทาง SDL มาใช้ ทั้งนี้ทางศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสายบุรี ได้ออกแบบเทคนิค และกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับผู้เรียน ซึ่งโดยการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวนี้ เป็นทักษะหนึ่งที่ หลักสูตรการศึกษานอกระบบที่ให้ความสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา ดังที่ครูผู้สอนได้กล่าว ดังนี้ “ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมพิจารณาว่ามีเนื้อหาอะไรที่ตนเอง ต้องการเรียนรู้ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการ เรียน หรือสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงร่วมวางแผนและกำหนดแหล่งการเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลว่าเรื่องใดจะศึกษาจากแหล่งใด อาจเป็นบุคคล เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญการในท้องถิ่น หรือศึกษา ศูนย์การเรียนรู้” (ครูผู้สอนคนที่ 1) “ผู้เรียนและครูผู้สอน ต้องร่วมวางแผนและเลือกวิธีเรียน กิจกรรมการ เรียนร่วมกัน เช่น การฝึกปฏิบัติการเข้าร่วมกิจกรรม การเข้ารับการอบรม การค้นคว้าจากเอกสารใน ห้องสมุด การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต การค้นคว้าจากสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ การเลือกวิธีเรียนและกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองในชั้นนี้ ครูผู้สอนต้องพยายามคำนึงถึงสภาพของ กลุ่มเป้าหมาย ทั้งเพศ วัย หรือภูมิหลังอื่นๆ ที่จะส่งผลต่อลักษณะของการเรียนรู้เนื่องจากกลุ่มคนในวัย ผู้ใหญ่นั้นจะมีข้อจำกัด และความพร้อมต่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป” (ครูผู้สอนคนที่ 5)

จากข้อมูลในขั้นตอนดังกล่าวจะพบว่า แนวทาง SDL มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน ผู้สอน หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน จะช่วยการจัดการเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัย จนเกิดจาก กระบวนการคิดวิเคราะห์ อันจะนำไปเป็นปัจจัยสำคัญในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนซึ่งทำ หน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป จากผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ได้ผลสรุปประเด็นศึกษา เป็น 4 หัวข้อ สรุปผลดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาที่พบเจอ	แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้
1. ผู้เรียน	ขาดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDL) และขาดการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่เห็นความสำคัญการเข้าถึงและใช้แหล่งเรียนรู้	การพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ตรงให้เกิดกับผู้เรียนบูรณาการกับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง
2. กระบวนการสอน	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบบบรรยายมากกว่าแบบลงมือปฏิบัติ	การสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านทฤษฎี ปฏิบัติ กระบวนการคิด ส่งเสริมให้มีอิสระและรักในการเรียนรู้
3. เนื้อหาการสอน	การเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน	การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การมีส่วนร่วมร่วมกับแหล่งเรียนรู้	ขาดมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา ยังน้อยมาก	การออกแบบเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายของพื้นที่ในอำเภอสายบุรี

4.3 ผลการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู มีกระบวนการทั้งหมด 6 ขั้นตอน ให้กับกลุ่มเป้าหมายในสังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอสายบุรี ได้ผลการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วม ดังตาราง 4.6

ตาราง 4.6 ผลการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม สำหรับครู ได้ผลการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์	กิจกรรม กระบวนการ ADDIES	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม การมีส่วนร่วม	เครื่องมือ วิจัย	ผลการจัด กิจกรรม
1. เพื่อศึกษา ปัญหาและ แนวทางการ จัดการแหล่ง เรียนรู้ สำหรับครู	Analyze ร่วมวิเคราะห์	ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา	ร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหาและแนวทาง แก้ปัญหา โดยจัด กิจกรรม World Cafe โดยแบ่งกลุ่มให้ วิเคราะห์ปัญหาที่ ตนเองพบเจอผ่าน หัวข้อ 4 ข้อ คือ 1. ผู้เรียน 2. กระบวนการสอน 3. เนื้อหาการสอน 4. การมีส่วนร่วมกับ แหล่งเรียนรู้	แบบ สัมภาษณ์ กลุ่ม	ครูทราบถึง ปัญหาและ แนวทางการ จัดการแหล่ง เรียนรู้สำหรับ ครู
2. เพื่อ พัฒนา กระบวนการ แบบมีส่วน ร่วม(ADDIES) เพื่อการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิม สำหรับครู	Design ร่วมออกแบบ	ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา	1. ใช้กิจกรรมการเดินทาง เมืองสายบุรี โดยมี วิธีการลงพื้นที่แหล่ง เรียนรู้วิถีมุสลิมใน อำเภอสายบุรี 2. ร่วมกันออกแบบ กิจกรรมการจัดการ แหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม	แบบ สัมภาษณ์ กลุ่ม	แหล่งเรียนรู้วิถี มุสลิม คือ มัสยิดรายา, โรงงานทำบูดู, ปราชญ์การทำ เรือกอลและ จำลอง, วังพิพิธ ภักดีและผู้รู้ การทำออซุรอ

ตาราง 4.6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรม กระบวนการ ADDIES	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม การมีส่วนร่วม	เครื่องมือ วิจัย	ผลการจัด กิจกรรม
2. เพื่อพัฒนา กระบวนการ แบบมีส่วนร่วม ร่วม(ADDIES) เพื่อการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิมสำหรับ ครู	Develop ร่วมพัฒนา	ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา	ใช้กิจกรรม Coach teaching เป็น กระบวนการพัฒนา แผนการจัดการ เรียนรู้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ คือ 1. ผู้วิจัย นำเสนอแนวคิดการ จัดกาเรียนรู้แบบ SDL 2. นำเสนอ ตัวอย่างแผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ แบบบูรณาการ 3. ให้ครูผู้สอนร่วม ออกแบบ โดยใช้ข้อ ค้นพบจากกิจกรรม Design เลือ กจาก แหล่งเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ที่ตนเอง รับผิดชอบ โดยมี เนื้อหา คือ ชื่อสาระ ชื่อแหล่งเรียนรู้ วัตถุประสงค์ สื่อ การ เรียนรู้ กิจกรรมการ เรียนรู้ และการวัด การประเมินผล	แบบประเมิน แผนการ จัดการเรียนรู้	ได้ (ร่าง) แผนการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิมจำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1.ชมมัสยิด 2.ชิมอาหาร 3. สานภูมิ ปัญญา 4.สร้างสังคม วัฒนธรรม 5.ตามวิถี มุสลิม

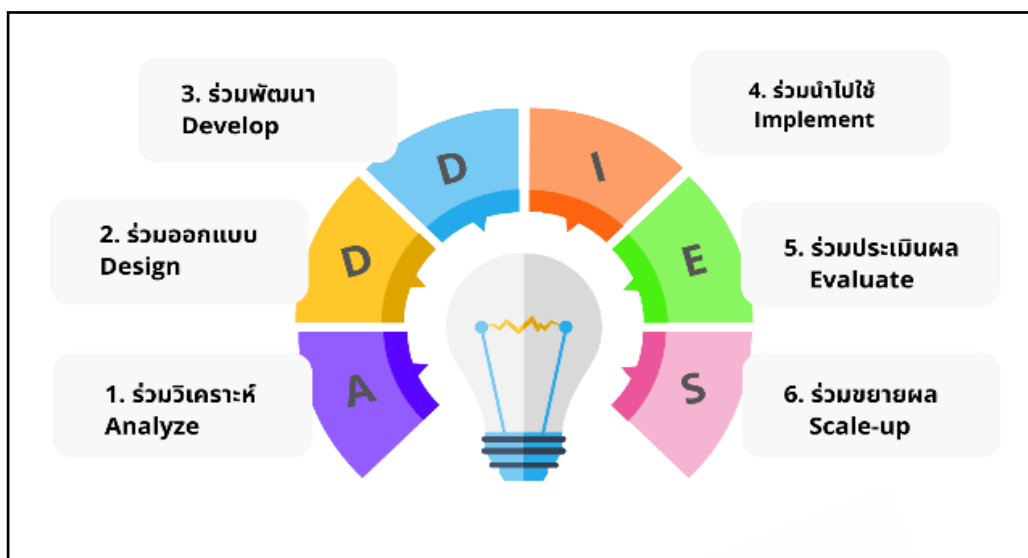
ตาราง 4.6 (ต่อ)

กิจกรรม กระบวนการ ADDIES	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรมการ มีส่วนร่วม	เครื่องมือ วิจัย	ผลการจัด กิจกรรม
2. เพื่อพัฒนา กระบวนการ แบบมีส่วน ร่วม(ADDIES) เพื่อการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิมสำหรับ ครู	Develop ร่วมพัฒนา	ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา	จากนั้นให้ร่วมกัน นำเสนอเพื่อวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะ โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้จัด บันทึก และรวบรวม ข้อมูล	แบบประเมิน แผนการ จัดการเรียนรู้	ได้ (ร่าง) แผนการจัดการ แหล่งเรียนรู้วิถี มุสลิมจำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1. ชम्मัสยิด 2. ชิมอาหาร 3. สานภูมิ ปัญญา 4. สร้างสังคม วัฒนธรรม 5. ตามวิถีมุสลิม
2. เพื่อพัฒนา กระบวนการ แบบมีส่วน ร่วม(ADDIES) เพื่อการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิมสำหรับ ครู	Implement ร่วมนำไปใช้	ครูผู้สอน นักศึกษา สกร. อำเภอสายบุรี	ใช้กิจกรรม let's go ตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ให้ครูผู้สอนนำ แผนการจัดการ แหล่งเรียนรู้บูรณา การสาระวิชา (ร่าง) นำไปใช้ จากการ Develop ใน รายวิชาที่ตนเอง รับผิดชอบกับผู้เรียน 2. ครูร่วมกันเสนอ เพื่อวิพากษ์ผลการใช้ แผนการจัดการจัดกา เรียนรู้ร่วมกัน	1. แบบ ประเมิน แผนการ จัดการเรียนรู้ 2. แบบ บันทึกหลัง การสอน	ข้อมูลสะท้อน ผลการนำ (ร่าง) แผนการจัดการ แหล่งเรียนรู้วิถี มุสลิมไปใช้ของ ครู

ตาราง 4.6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรม กระบวนการ ADDIES	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม การมีส่วนร่วม	เครื่องมือ วิจัย	ผลการจัด กิจกรรม
3. ศึกษาผล การใช้ กระบวนการ แบบมีส่วน ร่วมเพื่อการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิมสำหรับ ครู	Evaluate ร่วมประเมินผล	ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา	ครูร่วมกันถอด บทเรียน สะท้อนผล การนำไปใช้แผนการ จัดการแหล่งเรียนรู้ บูรณาการสาระวิชา ที่พัฒนาเพื่อพัฒนา	1. แบบ ประเมิน แผนการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถี มุสลิม 2. แบบ ประเมิน ทักษะของครู 3. แบบ ประเมิน ความพึง พอใจของครู	1. แผนการ จัดการแหล่ง เรียนรู้วิถีมุสลิม (ปรับปรุง) 2. ทักษะครู 3. ความพึง พอใจของครู
4. เพื่อศึกษา กลไกการนำ กระบวนการ แบบมีส่วน ร่วม ไปขยาย ต่อไป	Scale-up ร่วมวางแผนเพื่อ ขยายผล	ผู้บริหาร สกร. อำเภอสายบุรี ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา	จัดเวทีนำเสนอต่อ ผู้บริหารในการ ขยายผลกระบวนการ การแบบมีส่วนร่วมที่ พัฒนาไปใช้ใน สถานศึกษาร่วมกับ ชุมชน	แบบ สัมภาษณ์ กลุ่ม	กลไกการนำ กระบวนการ แบบมีส่วนร่วม ไปขยายผลสู่ สถานศึกษา

จากผลการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู ผู้วิจัยได้พัฒนาและนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่ได้พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านทำการประเมินคุณภาพของกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) โดยได้รับการประเมินคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.47$) และสามารถนำไปใช้ในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมให้กับครูได้จนได้เป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมพัฒนาขึ้น ดังภาพประกอบ 4.1

ภาพประกอบ 4.1 กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ในการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู

4.4 ผลการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม

สำหรับครู

ในการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) กลุ่มเป้าหมายได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ตามกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อบูรณาการการสอนในแต่ละรายวิชากับแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในอำเภอสายบุรีเข้าด้วยกัน เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดทำแผนที่และรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้จากการลงสำรวจพื้นที่ในเขตตัวเมืองสายบุรี กลุ่มตัวอย่างได้ร่วมวิเคราะห์และนำเสนอแนวคิด (Theme) ของกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรม คือ “ชมมัสยิด -ชิมอาหาร -สานภูมิปัญญา -สร้างสังคมวัฒนธรรม -ตามวิถีมุสลิม” โดยจำแนกแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม ดังนี้ 1. แหล่งเรียนรู้ด้านศาสนาสถานที่ ได้แก่ มัสยิดทรายา 2. แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ปราชญ์เรือกอและจำลอง 3. แหล่งเรียนรู้ด้านอาหารท้องถิ่น ได้แก่ โรงงานการทำบูดู 4. แหล่งเรียนรู้ด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ วังเก่าพิพิธภักดี และ 5. แหล่งเรียนรู้ด้านประเพณีท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รู้ด้านการทำอาซูรอ หลังจากนั้นครูผู้สอนได้ร่วมกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามขั้นตอนกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ได้ร่วมกันกำหนด ทางกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมออกแบบกิจกรรมการจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับครู จำนวน 5 แผน ตามสาระวิชาของตนเอง มีรายละเอียดดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 รายละเอียดของแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม

แผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สาระวิชา	ชื่อกิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
1	หลักธรรมสำคัญของแต่ละศาสนา	ศาสนาและหน้าที่พลเมือง	ชมมัสยิด	มัสยิดรายา	2
2	สารอาหาร	สุขศึกษา พลศึกษา	ชิมอาหาร	โรงงานทำ บุดู	2
3	ทัศนศิลป์ไทย	ศิลปะศึกษา	สานภูมิปัญญา	ปราชญ์เรือ กอกและจำลอง	2
4	ประเภททัศนศิลป์	ศิลปะศึกษา	สร้างสังคมวัฒนธรรม	วังพิพิธภักดี	2
5	วัฒนธรรมประเพณีของไทยและเอเชีย	ศาสนาและหน้าที่พลเมือง	ตามวิถีมุสลิม	ผู้รู้การทำ อาซูรอ	2

หลังจากที่มีการพัฒนาแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมร่วมกัน มีการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะการสอนเพื่อการปรับปรุง โดยนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมของครู ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (หาค่า IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นได้มีการนำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม จำนวน 1 วิชา ไปใช้สอนกับนักศึกษา สกร. อำเภอสายบุรี จำนวน 2 ชั่วโมง โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการณ์และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง จากนั้นนำผลการสะท้อนผลจากการนำไปใช้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ และผู้วิจัยได้ทำแบบประเมินทักษะของครูต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม และประเมินแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ของครูและผู้วิจัยให้ครูทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม ได้ผลสรุปการวิจัย ดังนี้

1) ผลการประเมินแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมของครูโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES)

ผลการประเมินการแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมของครูโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) สังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่า ครูมีการออกแบบแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมตามรายวิชาและกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์และออกแบบร่วมกัน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของผลการประเมินแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมของครู โดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. หน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมและมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.00	0.70	ดี
2. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4.00	0.70	ดี
3. แผนการจัดการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงสาระวิชาที่สอดคล้องกัน	4.20	0.83	ดี
4. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน	4.40	0.54	ดีมาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.20	0.83	ดี
6. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	4.40	0.89	ดีมาก
7. วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	3.80	0.83	ดี
8. กิจกรรมการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม	4.20	0.83	ดี
9. กิจกรรมมีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง	4.20	0.83	ดี
10. กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและผู้เรียน	4.44	0.89	ดีมาก
11. ผู้เรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.20	0.83	ดี
12. มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.20	0.83	ดี
รวม	4.18	0.80	ดี

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า ครูมีการเขียนแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) โดยประเมินแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมของครู เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.80)

3) ผลการประเมินระเมินทักษะของครูในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีอิสลามโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES)

ผลการประเมินการทักษะของครูในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีอิสลามโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) พบว่า ครูมีทักษะในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีอิสลามโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของผลการประเมินทักษะของครูต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ในจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีอิสลาม

ทักษะของครู	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ทักษะด้านการออกแบบแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้			
1.1 มีความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.20	0.83	ดี
1.2 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน	3.80	0.83	ดี
1.3 รูปแบบของกิจกรรมมีความหลากหลาย	4.20	0.83	ดี
2. ทักษะด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้			
2.1 การเชื่อมโยงสาระวิชากับแหล่งเรียนรู้	4.20	0.44	ดี
2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรม	3.40	0.89	ดี
2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.80	0.83	ดี
3. ทักษะด้านความร่วมมือ			
3.1 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	4.40	0.54	ดีมาก
3.2 การทำงานเป็นทีม	3.60	0.54	ดี
3.3 มีการวางแผน วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนาร่วมกัน	4.40	0.48	ดีมาก
รวม	3.96	0.68	ดี

จากตาราง 4.9 แสดงให้เห็นว่า ครูมีทักษะในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีอิสลามโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะด้านการออกแบบแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดี 2) ทักษะด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี 3) ทักษะด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับดี และดีมาก เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยจากทักษะของครูในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีอิสลามโดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) พบว่าโดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.96$, S.D.= 0.68)

3) ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม

ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของครูต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม พบว่า ระดับความพึงพอใจของครูโดยภาพรวม สรุปผลการวิจัยได้ ดังตาราง 4.10

ตาราง 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม

ความพึงพอใจของครู	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.ด้านเนื้อหา			
1. มีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหากิจกรรม	4.20	0.83	มาก
2. เนื้อหากิจกรรมมีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	3.80	0.44	มาก
3. ลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม	3.80	0.44	มาก
2. ด้านความรู้ความเข้าใจของกิจกรรม			
4. สามารถอธิบายรายละเอียดของกิจกรรมได้	4.00	0.70	มาก
5. มีทักษะกระบวนการกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์	4.40	0.54	มากที่สุด
6.บูรณาการแหล่งเรียนรู้สู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.40	0.54	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วม			
7. ร่วมคิดวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา	4.40	0.54	มากที่สุด
8. ร่วมออกแบบและพัฒนา	4.40	0.54	มากที่สุด
9. ร่วมประเมินผล	4.20	0.44	มาก
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้			
10. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.60	0.54	มากที่สุด
11. สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่ผู้อื่นได้	3.80	0.44	มาก
12. ภาพรวมการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.60	0.54	มากที่สุด
รวม	4.20	0.58	มาก

จากตาราง 4.10 แสดงให้เห็นว่าครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความคิดเห็นด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นด้านความรู้ความเข้าใจของกิจกรรม อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

3) ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากและมากที่สุด และ 4) ความคิดเห็นด้านด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยจากความพึงพอใจของครู พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.58)

4.5 ผลศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู ไปขยายผลสู่สถานศึกษา โดยการจัดเวทีนำเสนอของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ได้มีข้อเสนอแนะกลไกในการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา ประกอบด้วยกลไกสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

4.5.1. กลไกด้านการบริหารจัดการ

กระบวนการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู จากผลศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา โดยมีกลไกด้านการบริหารจัดการ เป็นกลไกของกระบวนการที่มุ่งเป้าหมายของการทำงานร่วมกันตามที่สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันวางแผนงานที่กำหนดไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยงานมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิผล ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้นำชุมชน ดังนี้ “การนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาในส่วนของวิธีการดำเนินงานของโครงการต่างๆให้มีกระบวนการแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับครูและผู้เรียนร่วมกัน” (ครูคนที่ 1) “การจัดเสวนาร่วมกันของการสร้างความเข้าใจในกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาจะทำให้เกิดการนำไปใช้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” (ผู้นำชุมชน คนที่ 1) “การจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมในงานการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ระดับตำบล” (ผู้บริหารสถานศึกษา) “การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดทำคู่มือประกอบการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา” (ครูคนที่ 3) “ระบบการบริหารจัดการของกระบวนการชูรอ(กระบวนการประชาธิปไตย) เป็นหัวใจสำคัญที่สามารถนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมได้บนพื้นฐานของหลักการอิสลาม” (ผู้นำทางศาสนาคนที่ 2)

4.5.2. กลไกด้านวิชาการ

กระบวนการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมสำหรับครู จากผลศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา โดยมีกลไกด้านการวิชาการเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีการเชื่อมโยงและบูรณาการประสบการณ์ของการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อไปใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนและโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาและชุมชน ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาดังนี้ “จัดอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกัน ทำให้ครูเกิดทักษะการออกแบบแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้บูรณาการรายวิชาได้ เช่น โครงการพัฒนาครูสู่การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมที่พัฒนา เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนของครู” (ครูคนที่ 5) “การนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ที่ได้รับการพัฒนาไปจัด ในโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านแหล่งเรียนรู้พัฒนาธรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (ครูคนที่ 4) “จัดเวทีเสวนาการสร้างกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และครู เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมให้มีประสิทธิภาพในการขยายผลอย่างต่อเนื่อง” (ผู้นำคนที่ 3) “สร้างแบบอย่างครู (Teacher model) ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ของครู โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม” (ผู้บริหารสถานศึกษา) “จัดโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ไปบูรณาการกับแผนการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ทุกรายวิชาต่างๆ ตามโครงสร้างหลักสูตร กศน.” (ครูคนที่ 2) “การพัฒนาต่อยอดแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมให้กับผู้เรียน ในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรในส่วนรายวิชาแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิมศึกษา ซึ่งรายวิชาเลือกเสรี ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสายบุรี” (ครูคนที่ 5)

4.5.3 กลไกด้านภาคีเครือข่าย

กระบวนการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีมุสลิม จากผลศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา โดยมีกลไกด้านภาคีเครือข่ายเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา เพื่อนำสู่การขยายผลต่อชุมชน ดังนั้นภาคีเครือข่ายจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการจัดการแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ในสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ดังคำกล่าวของครู ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ดังนี้ “การพัฒนาครูร่วมกับภาคีเครือข่ายชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม มาขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมร่วมกัน” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2) “การติดต่oprสานงานกับหน่วยงาน เช่น สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานพัฒนาชุมชน เพื่อนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกับชุมชน” (ผู้นำคนที่ 2)

“การใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนสู่การจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาและชุมชน ร่วมกันวางแผน ร่วมดำเนินการ สรุปบทเรียน ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดร่วมกันอย่างต่อเนื่องจะเกิดการพัฒนายั่งยืน” (ผู้นำชุมชนคนที่ 3)

“ประสานงานการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน” (ครูคนที่ 5)

“ควรมีการแต่งตั้งกรรมการของภาคีเครือข่ายด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีสลิมระดับตำบล โดยนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการพิจารณาคัดเลือกกรรมการในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม” (ผู้นำชุมชนคนที่ 1)

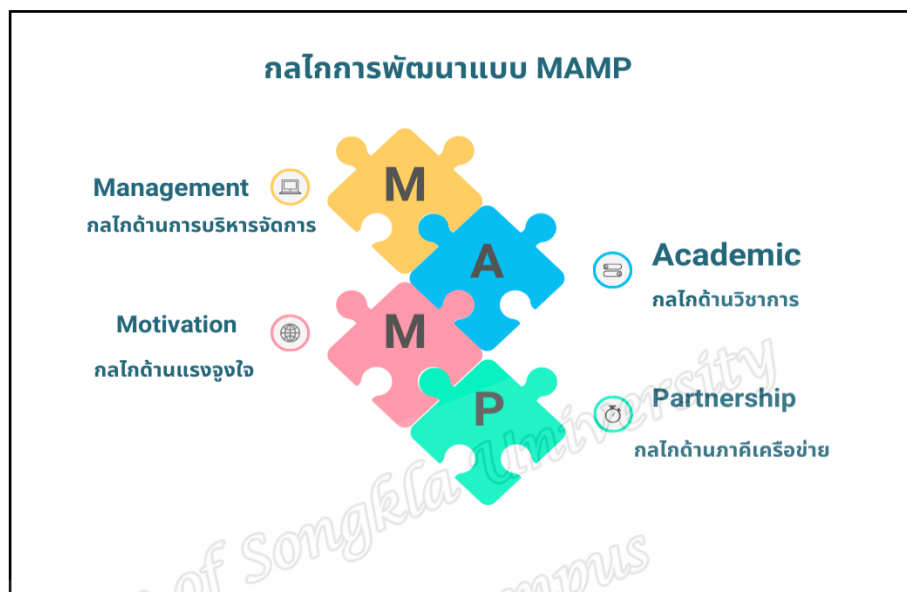
“กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการจัดการแหล่งเรียนรู้สู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการดังกล่าวจากแหล่งเรียนรู้ร่วมกับความเป็นวิถีสลิมของคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี” (ผู้นำทางศาสนาคนที่ 1)

4.5.4 กลไกด้านแรงจูงใจ

กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีสลิม จากผลศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา โดยมีกลไกด้านแรงจูงใจ เป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนางานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายสู่การพัฒนายั่งยืน ดังคำกล่าวของครู ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ดังนี้ “สร้างสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเสริมแรงจูงใจเกี่ยวกับกระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีสลิม ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะนักศึกษา สกร. อำเภอสายบุรี ได้สานต่อแหล่งเรียนรู้ในตำบลของตนเอง” (ครูคนที่ 3) “การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอน ในการพัฒนาเทคนิคการสอนที่เน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เพื่อไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสอนให้เกิดประโยชน์ต่อตัวครู ผู้เรียน ชุมชนและเครือข่าย สู่การจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีสลิมที่มีประสิทธิภาพต่อไป (ครูคนที่ 5) “ควรจัดกิจกรรมเครือข่ายความร่วมมือทางการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2) “ควรเสริมพลังให้กับครูและภาคีเครือข่ายในการจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมให้กับผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ด้วยตนเอง” (ครูคนที่ 1) “การให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนา ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ หากได้รับกำลังใจที่ดีส่งผลให้การขับเคลื่อนการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีสลิมกลายเป็นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง” (ผู้นำทางศาสนาคนที่ 2)

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษาเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีสลิม เป็นกลไกที่สำคัญที่สามารถนำไปขับเคลื่อนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ชุมชนและภาคีเครือข่าย ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการศึกษากลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษาที่มี

องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ กลไกด้านการบริหารจัดการ (Management) กลไกด้านวิชาการ (Academic) กลไกด้านภาคีเครือข่าย (Partnership) และกลไกด้านแรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งสามารถนำเสนอเป็น “MAMP model ” ดังภาพประกอบ 4.1

ภาพประกอบ 4.2 กลไกการนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (ADDIES) ไปขยายผลสู่สถานศึกษา